

Provinciale Staten van de Provincie Fryslân
t.a.v. mevrouw A. Haga
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 25 augustus 2014
Verzonden, **10 SEP. 2014**

Ons kenmerk : 01155486
Afdeling : Stêd en Plattelân
Behandeld door : P. Eekhof / (058) 292 98 23 of p.eekhof@fryslan.nl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Beantwoording schriftelijke vragen over zwartrijders in Arriva-treinen in Fryslân

Geachte mevrouw Haga,

Uw schriftelijke vragen op grond van artikel 39 van het Reglement van Orde, binnengekomen op 22 augustus 2014 beantwoorden wij als volgt.

Vraag 1:

Bent u het met de ChristenUnie eens dat een aantrekkelijk openbaar vervoer, zeker ook voor de toekomst, gebaat is bij een zo groot mogelijk aantal betalende reizigers?

Antwoord vraag 1:

Wij zijn het met u eens dat aantrekkelijk openbaar vervoer gebaat is bij een zo groot mogelijk aantal betalende reizigers.

Vraag 2:

Deel u de mening dat het onwenselijk is dat het financieel loont om zwart te rijden?

Antwoord vraag 2:

Ja.

Vraag 3:

Klopt het dat 100% controle kan leiden tot wel 75% afname van zwartrijders? Kunt u onderbouwen waarom dit wel of niet zo is? Met hoeveel procent zal het aantal zwartrijders volgens u afnemen wanneer er sprake is van 100% controle op de Friese Arriva-treinen?

Antwoord vraag 3:

In uw inleidende toelichting, stelt u dat deze cijfers behaald zijn op Vechtdallijnen en de Merwede-Lingelijn. Wij hebben navraag gedaan bij Arriva, die op beide lijnen vervoerder is. Arriva geeft aan dat er verschillen zijn tussen een concessie met 100% controle en een concessie met een lager aantal controles, maar dat het zwartrij-percentage in beide gevallen beneden de 0,5% ligt. Een daling van 75% van het aantal zwartrijders is bij hen niet bekend.

Vraag 4:

Om hoeveel clandestiene reizigers op de verschillende Arriva-treinen in Fryslân gaat het per maand, en hoeveel inkomsten worden hiermee misgelopen?

Antwoord vraag 4:

Arriva geeft vanuit bedrijfs oogpunt geen opbrengstcijfers of cijfers van gemiste opbrengsten. Wel kan Arriva zeggen dat het aantal zwartrijders nooit een component is bij het bepalen van de tarieven of tariefstijging. Tarieven worden overigens vastgesteld door de provincie. Daarnaast leidt niet iedere zwartrijder tot gemiste inkomsten. Zo is een studentenkaarthouder die (voor de tweede keer) niet heeft ingecheckt of zijn kaart niet kan tonen formeel een zwartrijder zonder dat dit direct tot minder inkomsten leidt.

Vraag 5:

Hoeveel kost het om de controle op de Arriva-treinen uit te breiden naar 100%?

Antwoord vraag 5:

De mensen die nu zwart rijden krijgen een boete (€ 35,-) bovenop hun ritprijs. Extra stewardinzet levert op, dat een deel van deze mensen toch en kaartje gaat kopen (wel ritprijs en geen boete) en een deel zal gewoon zwart blijven reizen. De 'winst' zit waarschijnlijk nog het meest in het gevoel van sociale veiligheid en klantbeleving. Om de exacte kosten te bepalen van de extra stewardinzet moet Arriva diensten bouwen en daarna wordt er gekeken naar het aantal Fte's. Het exacte bedrag is afhankelijk van hoe efficiënt de diensten kunnen worden ingepland. Een verdrievoudiging van de trefkans leidt tot een kostenstijging van grofweg enkele miljoenen.

Vraag 6:

Kunt u inzichtelijk maken wat het effect zal zijn van het verhogen van de boete (uitgesplitst naar verschillende percentages) op zwartrijden?

Antwoord vraag 6:

Het verhogen van het boetebedrag is niet aan de orde omdat dit een wettelijk vastgesteld tarief is. De bevoegdheid om deze uit te breiden en/of te verhogen ligt niet bij de provincie Fryslân of Arriva. Deze bevoegdheid ligt bij het Ministerie van Justitie.

Vraag 7:

Bent u bereid om het aantal controles uit te breiden en/of de boete te verhogen, en/of andere maatregelen te nemen, zodat het aantal zwartrijders afneemt? Waarom wel/niet?

Antwoord vraag 7:

Nee, in het bestek staat dat er op één op drie treinritten naast de machinisten een steward aanwezig dient te zijn. Arriva voldoet aan die eis. Naast de controle door de steward organiseert Arriva in samenwerking met politie, andere vervoerders en ProRail ook Stop and Go-acties om het zwartrijden tegen te gaan. Ook dient Arriva ieder jaar een uitvoeringplan en een voortgangsrapportage in met de uitgevoerde en voor het volgende jaar uit te voeren acties ter verbetering van de sociale veiligheid. Daaronder valt ook toezicht en controle. Momenteel wordt met gemeente Leeuwarden en NS gesproken over het aanbrengen en sluiten van OV-chipkaartpoortjes op het station in Leeuwarden. Mogelijk kan dit ook het percentage zwartrijders naar beneden brengen. Hieraan kleven echter ook nadelen, bijvoorbeeld voor de interwijkverbinding van het station. Gesprekken hierover zijn nog gaande.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

i.a.

J.A. Jorritsma, voorzitter

drs. A.J. van den Berg, secretaris